

«Затверджую»

ректор Національної музичної академії
України імені П. І. Чайковського
доктор філософії, професор,
заслужений діяч мистецтв України
М. О. Тимошенко
2025 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та
практичне значення результатів дисертації
Цянь Сюй**

**на тему «Феномен гітари в музичному мистецтві Європи та Китаю:
історичні проєкції»
на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво»
з галузі знань 02 – «Культура і мистецтво»**

ВИТЯГ

з протоколу № 4

**засідання кафедри теорії та історії музичного виконавства
Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського
від «21» жовтня 2025 року**

ПРИСУТНІ:

- доцент, доктор мистецтвознавства **Т. П. Іванніков** (зав. кафедри, науковий керівник);
- професор, доктор мистецтвознавства **В. Я. Редя**; професор, доктор мистецтвознавства **В. П. Качмарчик**; професор, доктор педагогічних наук **Д. Г. Юник**; старший викладач, кандидат мистецтвознавства **В. М. Артеменко** (секретар); в.о. доцента, кандидат мистецтвознавства **Б. Ю. Стронько**; доцент, кандидат мистецтвознавства **О. Ю. Пономаренко**; в.о. професора, доктор мистецтвознавства **М. Ю. Северинова** (рецензент); доцент, кандидат мистецтвознавства **Г. Є. Різаєва** (рецензент).

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: Проведення та обговорення публічної презентації наукових результатів дисертації аспірантки кафедри теорії та історії музичного виконавства Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського Цянь Сюй на тему «Феномен гітари в музичному мистецтві Європи та Китаю: історичні проєкції» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво» з галузі знань 02 – «Культура і мистецтво».

Тема дисертаційної роботи «Феномен гітари в музичному мистецтві Європи та Китаю: історичні проєкції» була остаточно затверджена на засіданні Вченої ради Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського 30 червня 2025 року (протокол № 13, наказ 145-А).

Науковий керівник – доктор мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри теорії та історії музичного виконавства Тимур Павлович Іванніков.

СЛУХАЛИ: публічну презентацію наукових результатів аспірантки кафедри теорії та історії музичного виконавства Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського Цянь Сюй за матеріалами дисертації «Феномен гітари в музичному мистецтві Європи та Китаю: історичні проєкції» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво» з галузі знань 02 – «Культура і мистецтво».

Цянь Сюй доповів основні положення дисертаційної роботи: актуальність, наукову новизну, практичну цінність, використання результатів дисертації.

ВИСТУПИЛИ:

Поставили запитання:

професор, доктор мистецтвознавства В. Я. Редя; професор, доктор мистецтвознавства В. П. Качмарчик; професор, доктор пед. наук Д. Г. Юник; старший викладач, кандидат мистецтвознавства В. М. Артеменко; в.о. професора, доктор мистецтвознавства М. Ю. Северинова; в.о. доцента, кандидат мистецтвознавства Б. Ю. Стронько; доцент, кандидат мистецтвознавства Г. Є. Різаєва; доцент, кандидат мистецтвознавства О.Ю. Пономаренко.

Науковий керівник: доктор мистецтвознавства (спеціальність 17.00.03 – Музичне мистецтво), доцент Т. П. Іванніков, завідувач кафедри теорії та історії музичного виконавства (*виступ позитивний*).

Взяли участь у обговоренні роботи:

доцент, доктор мистецтвознавства Т. П. Іванніков; професор, доктор мистецтвознавства В. Я. Редя; професор, доктор мистецтвознавства В. П. Качмарчик; професор, доктор пед. наук Д. Г. Юник; старший викладач, кандидат мистецтвознавства В. М. Артеменко; в.о. професора, доктор мистецтвознавства М. Ю. Северинова; в.о. доцента, кандидат мистецтвознавства Б. Ю. Стронько; доцент, кандидат мистецтвознавства Г. Є. Різаєва; доцент, кандидат мистецтвознавства О.Ю. Пономаренко (*виступи позитивні*).

УХВАЛИЛИ: На підставі експертизи дисертаційної роботи, доповіді здобувача, запитань присутніх і відповідей здобувача, обговорення учасниками засідання основних положень дисертації та виступу наукового керівника прийняти такий висновок щодо дисертаційної роботи Цянь Сюй на тему «Феномен гітари в музичному мистецтві Європи та Китаю: історичні проєкції»:

ВИСНОВОК

щодо дисертаційної роботи Цянь Сюй
на тему «Феномен гітари в музичному мистецтві Європи та Китаю: історичні проєкції»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукової діяльності академії.

Актуальність теми дослідження обумовлена маловивченістю гітари як соціокультурного та музичного феномена в історичних проєкціях розвитку і взаємодії гітарного мистецтва Європи та Китаю. Особливими й найбільш цінними видаються історико-джерелознавчі спостереження, музикознавчі аналізи нотного матеріалу, аудіо- та відеозаписів, ефективне використання компаративного та міждисциплінарного підходів до вивчення специфіки розвитку гітарного мистецтва Китаю: інституційне утвердження гітари в системі вищої музичної освіти Піднебесної, становлення національної школи виконавства, що послідовно сформувало покоління музикантів світового рівня (зокрема Сюефей Ян, Су Мен, Лі Цзе), міжкультурний діалог європейських та китайських традицій на прикладі творчості відомих композиторів й виконавців у сфері гітарної музики. Отже, у світлі глобалізаційних викликів і зростання значення мультикультуралізму проведена наукова розвідка виявляється результативною та переконливою спробою для зміцнення зв'язків між різними музичними світами, розкриття потенціалу творчого синтезу і формування нових векторів розвитку гітарного мистецтва.

Тема дисертації розроблена відповідно до теми № 10 «Зарубіжна музична культура: культурологічні, художньо-естетичні та виконавські аспекти» перспективно-тематичного плану науково-дослідницької діяльності Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського на 2021–2025 рр.

Мета роботи – осмислити процеси еволюції гітари як соціокультурного та музичного феномена крізь призму історичних проєкцій становлення й міжкультурної взаємодії європейської та китайської гітарних шкіл.

Завдання дослідження обумовлені реалізацією поставленої мети:

- визначити місце гітари серед хордофонних інструментів як соціокультурного феномена, простежити етапи її еволюції та виявити міжкультурні виміри її функціонування;
- висвітлити історико-музикознавчий розвиток гітарознавства, зафіксувати основні тенденції і парадигми досліджень інструмента;
- дослідити історичний розвиток гітари в європейській музичній традиції від ранньомодерної доби до сучасності з акцентом на модернізацію, академічну легітимацію та культурний діалог ХХ–ХХІ століть;

- проаналізувати історико-культурний контекст хордофонних інструментів давнього Китаю на прикладі піпи та виявити міжкультурні паралелі між піпою та гітарою;

- дослідити становлення та формування китайської гітарної школи, розглянути історико-культурний контекст та роль Чен Чжі як ключового діяча у цьому процесі;

- виявити особливості взаємодії західних і східних мистецьких інтенцій у сучасній гітарній музиці Китаю.

Об'єкт дослідження – гітарне мистецтво Європи та Китаю.

Предмет дослідження – феномен гітари в музичному мистецтві Європи та Китаю.

Методи дослідження. Методологія дослідження базується на комплексному міждисциплінарному підході, який поєднує історико-музикознавчі, соціокультурні та компаративні методи для всебічного аналізу феномену гітари у західній та східній традиціях. *Історико-музикознавчий метод* дозволяє простежити еволюцію гітари, її трансформації та ролі в європейському і китайському музичному мистецтві від ранньомодерної доби до сучасності, зокрема вивчити особливості формування класичного образу інструмента, а також становлення гітарної школи в Китаї. *Соціокультурний метод* розкриває міжкультурні виміри феномену гітари, досліджуючи її значення в різних історичних та культурних контекстах, а також соціальні чинники, що впливали на її поширення, академічну легітимацію та роль у культурному діалозі між Заходом і Сходом. *Компаративний метод* застосовано для зіставлення європейських і китайських музичних традицій, виявлення спільних та відмінних рис у розвитку гітарного мистецтва, аналізу мистецьких інтенцій західних і східних композиторів, а також для дослідження міжкультурних паралелей, зокрема між європейською гітарою та китайськими хордофонами, зокрема піпою. *Аналітичний метод* використано для аналізу творів, що репрезентують європейську та китайську гітарні традиції, для виявлення стилістичних особливостей, типологічних і індивідуальних рис музичного мислення, а також для осмислення логіки розвитку гітарного мистецтва в історичній перспективі. Таким чином, поєднання цих методів забезпечує глибоке розуміння феномену гітари як культурного та музичного явища, що перебуває на перетині історичних, соціальних і художніх процесів у двох великих музичних цивілізаціях..

Робота виконана на кафедрі теорії та історії музичного виконавства Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського і відповідає змісту Перспективного тематичного плану науково-дослідної роботи НМАУ імені П. І. Чайковського на 2021–2025 роки, зокрема темі № 10 «Зарубіжна музична культура: культурологічні, художньо-естетичні та виконавські аспекти».

2.Формулювання наукового завдання, нове вирішення якого отримано в дисертації.

Дисертацію Цянь Сюй на тему «Феномен гітари в музичному мистецтві Європи та Китаю: історичні проєкції» присвячено вирішенню актуальної

наукової задачі – розкриттю та осмисленню гітари як соціокультурного та музичного феномена крізь призму історичних проєкцій із визначенням паралелей та відмінностей розвитку інструмента в контексті традицій європейського і китайського мистецтва. Це дозволило комплексно висвітлити історико-музикознавчий розвиток гітарознавства, зафіксувати основні тенденції і парадигми досліджень інструмента, дослідити становлення та формування китайської гітарної школи, а також виявити особливості взаємодії західних і східних мистецьких інтенцій у сучасній гітарній музиці Китаю.

3. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна.

Наукова новизна результатів дослідження, отриманих особисто здобувачем, полягає у тому, що *вперше*:

- комплексно розглянуто гітару як соціокультурний та музичний феномен із визначенням історичних паралелей та відмінностей розвитку в контексті традицій європейського і китайського мистецтва;

- визначено роль ключових соціокультурних і мистецьких чинників, які впливали на формування класичного образу гітари у Західній Європі та становлення гітарної школи в Китаї;

- проаналізовано міжкультурні взаємодії та впливи, що відбувалися у процесі транснаціоналізації гітарного мистецтва (зокрема, на прикладі діалогу між західними та східними музичними традиціями);

- досліджено мистецькі інтенції західноєвропейських та китайських композиторів, а також особливості виконавської практики в історичних проєкціях та в контексті сучасних тенденцій гітарного мистецтва.

У роботі *дістали подальшого розвитку* теоретичні положення феномену гітари як соціокультурного та музичного явища в європейській і китайській традиціях, концепції міжкультурного діалогу у розвитку гітарного мистецтва, а також дефініції історико-музикознавчих та виконавських аспектів становлення і трансформації гітарної школи в контексті глобалізації музичної культури.

4. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, результатів і висновків дисертації забезпечена коректним застосуванням сучасних методів дослідження (зокрема, теоретичного, системного, історіографічного, компаративного), а також співставленням одержаних результатів із широким колом наукових розвідок.

5. Рівень теоретичної підготовки здобувача, його особистий внесок у розв'язання конкретного наукового завдання. Рівень обізнаності здобувача з результатами наукових досліджень інших вчених.

Здобувач показав високий рівень теоретичної підготовки. Теоретичну основу дослідження складають праці вітчизняних і зарубіжних дослідників, серед яких:

– *джерела, присвячені дослідженню питання історії європейського гітарного мистецтва* (В. Барзишена, Ф. Ф. Бернат, В. О. Блажевич, Л. Вітошинський, С. С. Жовнір, Т. П. Іванніков, О. І. Кригін, М. П. Михайленко, Є. Г. Мошак, В. А. Паламарчук, В. І. Доценко, А. В. Тихонравова, В. М. Ткаченко, М. А. Трянов, Дж. Альвз, М. Баззотті, Е. Шарнассе, К. Купер, Дж. Дюарт, А. Bennett; К. Dawe, D. Denning, B. Dwyer, T. Evans; M. Anne Evans, D. R. Gardiner, D. Gill, F. V. Grunfeld, N. Harper, T. Heck, B. Jeffery, M. Kasha, M. O'Toole, T. Palmer, J. L. Romanillos; M. Winspear, J. Sage, A. Segovia, F. Sor, D. Tanenbaum, H. Turnbull; P. Sparks, J. Tyler; P. Sparks, J.-M. Vaccaro, G. Wade, W. Wojtuch;

– *дослідження, присвячені традиційним китайським хордофонам та формуванню гітарної школи в Китаї* (Лю Сяосі, Юй Лю, Chen Huiqing, Chen Zhi, Li Genwan, R. H. van Gulik, B. Lawergren, Hsien Loong Lee, Yong Sik Lee, J. Myers, Qinghua Chen; Jienping Yang, Xuanxuan Sun, Yulin Yang, Man Wu);

– *праці, в яких розглядаються історія і теорія музичної культури та виконавства* (Н. Арнонкур, Н. А. Герасимова-Персидська, І. Д. Єргієв, В. Жаркова, Цзе Лу, Лю Сяосі, Вей Ма, Ю. В. Ніколаєвська, Г. Є. Різаєва, М. Северинова, П. Боссан, Дж. Еванс [145], А. Фам, Л. Тан; М. Лю, А. Вежбицька, Бінь Чжан, Меймей Чжан);

– *наукові розвідки, спрямовані на дослідження проблеми взаємодії західних та східних музичних традицій* (Є. Бай, Цзе Лу, Бінцян Лю, Лю Сяосі, Юй Лю, Вей Ма, Дін Тан Фан, В. Bayat, С. Мелвін, Дж. Мілворд, Л. Тан; М. Лю, Іфан Чжан, Лі Шіюань, Лі Шу).

6. Теоретичне та практичне значення роботи.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості застосування матеріалів і висновків роботи в подальших науково-теоретичних дослідженнях, у виконавській та педагогічній практиці (зокрема в навчальних дисциплінах та курсах вищих мистецьких закладів «Фах. Гітара», «Історія та теорія музичного виконавства», «Історія європейської музики», «Методика викладання спеціальних дисциплін»).

7. Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок здобувача в публікації.

Основні положення дисертації опубліковано в **чотирьох** наукових працях, серед яких **три** статті у наукових фахових виданнях України, **одна** стаття у періодичному науковому виданні держави-члена Європейського Союзу.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

публікації у наукових фахових виданнях України:

1. Цянь Сюй. Гітара і віуела як соціокультурний феномен Іспанії XV–XVI століття. Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич, 2024. Вип. 9. Т. 2. С. 129–135. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/79-2-19>
2. Цянь Сюй. Гітара у Франції доби Людовика XIV: місце та роль інструменту при королівському дворі. Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич, 2025. Вип. 86. Т. 3. С. 112–118. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-3-16>
3. Цянь Сюй. Становлення гітарної школи у Китаї: шлях Чен Чжі. Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич, 2025. Вип. 87. Т. 3. с. 110–115. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/87-3-16>

публікація у періодичному науковому виданні держави-члена ЄС:

4. Xu Qian. Guitar Concept in the Modern Art Space: Music, Literature, Media. A Journal of Religion, Philosophy, Comparative Cultural Studies and Art. Visuomeninė organizacija «LOGOS», April 2024. P. 190–199 DOI: [10.24101/logos.2024.19](https://doi.org/10.24101/logos.2024.19)

Результати дисертаційної роботи повністю відображено в публікаціях.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат (перевірку наявності текстових запозичень виконано за допомогою системи Strikeplagiarism), рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Цянь Сюй на тему «Феномен гітари в музичному мистецтві Європи та Китаю: історичні проєкції» є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

8. Апробація матеріалів дисертації.

Головні ідеї і положення роботи були викладені у доповідях на **п'ятнадцяти** всеукраїнських і міжнародних наукових конференціях:

1. «Гітара та війна : фестивальний рух в Україні» — НАМУ: Всеукраїнський круглий стіл на тему «Український фестивальний рух в умовах війни як один з найвагоміших важелів музично-історичного процесу», Київ, 3 жовтня 2023 року.
2. «Розвиток гітарного виконавства в Китаї (до історії питання)» — Національна філармонія України, Президія НАМ України та відділення музичного мистецтва і теорії та історії мистецтв: Круглий стіл «Про стан сучасного виконавського мистецтва», Київ, 27 жовтня, 2023 року.
3. «Гітарні школи Китаю: національне переосмислення європейських традицій» — НМАУ ім. П.І. Чайковського, VII Міжнародна наукова конференція «Україна. Європа. Світ», Київ, 2–4 листопада, 2023.
4. «Роль гітари у розвитку міжнародній культурній комунікації Китаю та Європи» — V Міжнародна наукова конференція НАМ України

«Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології», Київ, 15-16 листопада, 2023.

5. «Китайське академічне гітарне виконавство: традиції та досягнення» — XIX Міжнародна науково-практична конференція «Українська і світова культура в умовах глобалізаційних викликів та війни», Рівне, 16–17 листопада, 2023 року.

6. «Феномен гітари у культурному просторі Китаю» — НМАУ ім. П. І. Чайковського, кафедра ЮНЕСКО: Міжнародна науково-практична конференція «Світова культурна спадщина в умовах формування нового світопорядку», Київ, 7 грудня 2023 року.

7. «Сучасна гітарна музика Китаю та Європи – шляхи взаємодії» — ХНУМ ім. І. П. Котляревського: Міжнародна конференція наукового проекту «Сучасне слово про мистецтво: наука та критика», Харків, 13–14 лютого 2024 року.

8. «Історичні витоки хордофонної культури та її розповсюдження в країнах Сходу та Європи (до проблеми культурного обміну в ранньомодерних суспільствах)» — НМАУ ім. П. І. Чайковського, кафедра ЮНЕСКО: Міжнародна науково-практична конференція «Україна – ЮНЕСКО: 70 років разом», Київ, 25 квітня 2024 року.

9. «Акустична та електрогітара у контексті розвитку гітарної музики сучасного Китаю» — НМАУ ім. П. І. Чайковського, кафедра теорії музики: Всеукраїнська науково-практична конференція Сучасна музика від акустики до електроакустики: теорія та практика», Київ, 26–27 квітня 2024 року.

10. «Концепт гітари у викликах сучасності» — Всеукраїнський круглий стіл «Сучасні тенденції у музичному мистецтві» Національна Академія Мистецтв України, 26 вересня 2024 року.

11. «Хордофонні інструменти ранньомодерної Європи та Китаю династії Мін» — НМАУ ім. П. І. Чайковського, кафедра історії української музики і фольклору: VIII міжнародна науково-практична конференція «Україна. Європа. Світ», Київ, 7-9 листопада 2024 року.

12. «Питання методики гри на гітарі у сучасному Китаї» — VI Міжнародна наукова конференція НАМ України «Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології», Київ, 13–14 листопада 2024 року.

13. «Гітара при дворі Людовика XIV: портрет короля-гітариста» — XXIV Міжнародна науково-практична конференція «Молоді музикознавці», Київська муніципальна академія музики ім. Р. М. Глієра, 28–30 березня, 2025 року.

14. «Культурні взаємовпливи європейського гітарного виконавства у добу Бароко» — Міжнародна наукова конференція «Сучасний мистецький простір як код митця: філософсько-культурологічний аспект», Київ, 5–7 травня, 2025 року.

15. «Сучасна гітарна музика на стику західних та східних традицій» — Всеукраїнський круглий стіл на тему «Сучасні тенденції у музичному мистецтві», Київ, 5 червня, 2025 року.

9. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Цянь Сюй «Феномен гітари в музичному мистецтві Європи та Китаю: історичні проєкції» відповідає спеціальності 025 — «Музичне мистецтво». Здобувачем повністю виконано освітню та наукову складову освітньо-наукового рівня вищої освіти.

10. Рекомендація дисертації до захисту.

Дисертаційна робота Цянь Сюй «Феномен гітари в музичному мистецтві Європи та Китаю: історичні проєкції» відповідає вимогам, передбаченим пунктами 5, 6, 7, 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а також наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій».

Враховуючи високий рівень виконаних досліджень, а також актуальність теми роботи, наукову новизну результатів та їх наукове і практичне значення, кафедра теорії та історії музичного виконавства рекомендує дисертацію Цянь Сюй «Феномен гітари в музичному мистецтві Європи та Китаю: історичні проєкції» до захисту в разовій раді для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 — «Музичне мистецтво» з галузі знань 02 — «Культура і мистецтво».

Результати відкритого голосування:
присутні 9 осіб:

«за» — 9,

«проти» — немає,

«утримались» — немає

Завідувач кафедри теорії та історії
музичного виконавства,
доктор мистецтвознавства, доцент

Секретар кафедри теорії та історії
музичного виконавства, кандидат
мистецтвознавства, ст. викладач

Т. П. Іванніков

Т. П. Іванніков

В. М. Артеменко

В. М. Артеменко

Підпис: Т. П. Іванніков
Підпис: В. М. Артеменко
Засвідчує: начальник загального відділу
Національної музичної академії
України імені П. І. Чайковського